УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 31. 10. 2013.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком бр. 2731/1од 04. октобра 2013. године Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанда Јелене Рацић Берић.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Дарко Танасковић, редовни професор; Арабистика; 07. 04. 1988, Филолошки факултет, Београд
2. др Анђелка Митровић, редовни професор; Оријентална филологија; 22. 05. 2006, Филолошки факултет, Београд
3. Др Снежана Петровић, научни сарадник; Оријентална филологија; 01. 10. 2008, Институт за српски језик, Београд
4.
5.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јелена Рацић Берић рођена је 14. маја 1985. године у Сомбору где је завршила основну школу и Гимназију „Вељко Петровић“. Године 2004. уписала се на Катедру за оријенталистику Филолошког факултета Универзитета у Београду – Група за арапски језик и књижевност, а дипломирала је 2008. године са просечном оценом 9.00 у току студија. Школске 2008/2009. уписала се на дипломске академске студије - master на истом Факултету. Марта 2010. године одбранила је мастер рад под насловом *Глаголска реченица стања и њени еквиваленти у српском језику*. Школске 2009/2010. године уписала се на студијски програм докторских академских студија, модул Језик, смер Наука о језику.
Током школске 2009/2010. године била је ангажована у настави на Групи за арапски језик по Уговору о ангажовању за извођење вежбања, а 22. децембра 2010. године изабрана је у звање асистента за ужу научну област Арабистика, предмет Арапски језик и књижевност на Катедри за оријенталистику. Учествује у извођењу вежбања следећих предмета: Савремени арапски језик Г-1, Савремени арапски језик Г-2, Морфологија арапског језика 1, Морфологија арапског језика 2, Савремени арапски језик Г-3, Савремени арапски језик Г-4, Фонетика арапског језика.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

„Османско језичко наслеђе на тлу Косова и Метохије – на грађи Речника Косовско-метохиског дијалекта Глигорија Елезовића“, *Анали Филолошког факултета* (у штампи).

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат Јелена Рацић Берић, испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:

За ментора је предложена др Анђелка Митровић, редовни професор Филолошког факултета у Београду – Катедра за оријенталистику

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. (са Д. Танасковићем), *Граматика арапског језика*, Београд : Завод за уџбенике, 2011;
2. „Граматичка терминологија у нашим уџбеницима оријенталних језика“ / *Уџбеник у Настави страних језика*, Подгорица : Никшић : Универзитет Црне Горе : Филозофски факултет, 2003, 109-134;
3. „Мултудисциплинарност у настави арапског језика“ / Мултудисциплинарност у настави језика и књижевности: зборник радова, Подгорица : Никшић : Универзитет Црне Горе : Филозофски факултет, 2008, 213-228;
4. "Нови приступи у настави граматике и њихов ехо у лингвистичкој арабистици" / *Истоци и Утоци*, Београд : Филолошки факултет, 2009, 107-124;
5. "Место контрастивне анализе у лингвистичкој арабистици" / *Контрастивна проучавања српског језика: Правци и резултати*, Београд : САНУ – Одељење језика и књижњвности, 2010, 191-217;
6. "Транскрипција и адаптација имена и назива из арапског језика у српском" / *Научни састанак слависта у Вукове дане: Зборник радова*, Београд : Филолошки факултет, 2011, 59-71.

Комисија сматра да др Анђелка Митровић **испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област** Лингвистичка арабистика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *Војна терминологија у арапском језику* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет истраживања докторске дисертација коју је предложила кандидаткиња Јелена Рацић Берић јесте прикупљање и детаљна анализа корписа који ће чинити ексцерпирани војни термини на арапском језику.

У арапском свету проблем терминологије везане за различите хуманистичке и природне науке особито је актуалан је од 19. века. Њиме се од педесетих година 20. века, и теоријски и практично, врло интензивно баве академије за арапски језик у Каиру, Дамаску, Багдаду,

Аману и другим арапским престоницама, као и Координациони биро за арабизацију у Рабату. Поменуте институције нарочиту пажњу поклањају састављању билингвалних или вишелингвалних терминолошких речника из различитих наука и различитог обима, као и стварању термина. Последњих деценија проблему терминологије се поклања врло велика пажња и у евопској арабистици.

У том смислу кандидаткиња ће се бавити низом ужих и ширих питања значајних за ову област као што су: уводна општа теоријска разматрања везана за терминологију и терминосистеме уопште, сажет преглед истраживања ове области у арапском свету, утврђивање начина и поступака творбе термина уопште, затим структурна и теметска организација војне лексике, констатовање позајмљеница у арапском војном термино-систему и начини фонетско-фонолошке и морфолошке адаптација оваквих речи, одређивање статуса овог теримолошког слоја у стандардном арапском језику.

Рад ће обухватити следеће тематске блокове:

- регистровање и пописивање лексема и израза у класичном и стандардном арапском језику везаних за војне науке, војномашинско инжењерство и одбрамбене технологије и друго, из више релевантних извора, пре свега из стручне литературе и специјализованих и стручних часописа;
- системетизацију прикупљене грађе по различитим критеријумима – морфолошком, семантичком, етимолошком, теметском и другим;
- корпус ће бити анализиран и са становишта творбених образаца као терминогених средстава у арапском језику, као и продуктивности творбених средстава (деривација, композиција, калкирање, адаптација, семантичко позајмљивање...);
- анализу корпуса на дијахтонијској и синхронијској равни (од преисламског периода до данас);
- посебан осврт биће направљен на присутност прикупљених терминолошких ликова у општим и специјализованим речницима;
- неуједначеност војне терминологије у арапској говорној заједници;
- одређивање статуса овог терминолошког система у стандардном арапском језику.

На бази ексцерпције, научног описа и анализе воног терминолошког система кандидаткиња би саставили репрезентативан речник.

Ексцерпција, класификација и вишестрана анализа војног терминолошког система има пуно научно оправдање, уз нагласак да се он по први пут обрађује у нашој арабистици.

Значај овог рада је вишеструк. Установљавање принципа за стварање термина у стандардном арапском језику преко утврђених творбених образаца, морфолошка, семантичка и статистичка анализа творбених модела, представљају допринос обради терминолошких проблема на теоријском плану, а састављање речника имаће и

апликативан значај за нашу лингвистичку арабистику.

Тема задире у више научних области, првенствено у лингвистичку арабистику и различите гране војне науке и праксе, као и лексикологију и веома је актуална у европској арабистици.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем заслужује да буде теме докторске дисертације.

3. **Библиографија прелиминарних истраживања**

Кандидат је приложио библиографију од 44 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. ’Abd al-Kāfī, ’I. ’A. F. (2006). *al-’Irhāb wa muḥārabatuhu fī al-‘ālam al-mu‘āṣir*. al-Qāhira: Kotobarabia. [on-line]. Dostupno preko: http://books.google.rs/books?id=-4vHDNE8GdMC&pg=PT114&dq=%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D8%A7%D8%AD+%D8%A7%D9%84%D8%A8%D9%8A%D8%B6%D8%A7%D8%A1&hl=sr&sa=X&ei=CpKoUcaZFMi1iwK48oDgBA&ved=0CDsQ6AEwAjgU
2. Abdul-Hak, F. (1965). *The Contribution of Arabic Language to Ancient Civilisations*. Rabat: The Permanent Bureau of Arabisation in Arab Countries.
3. Baker, M. (1987). Review of Methods Used for Coining New Terms in Arabic. *Meta: Journal des traducteurs / Meta: Translations’ Journal, 32-2*, 186–188.
4. Breuer, W. B. (2003). *al-’Asliha al-sirriyya fī al-ḥarb al-‘ālamiyya al-ṯaniya*. (ta‘arīb Samīḥ Abū Fāris). al-Riyāḍ: al-Maktaba al-‘Ubayikān.
5. Bugarski, R. (2007). *Lingvistika u primeni*. Beograd: Čigoja Štampa.
6. Versteegh, K. (2001). *The Arabic Language.* Edinburgh: Edinburgh University Press.
7. Darādakah, Ṣ. M. (1988). *Buḥūṯ fī tārīḫ al-‘arab qabl al-islām*. ‘Ammān: Dār šīrīn wa ’al-tawzī‘.
8. Darwish, A. (2009). *Terminology and Translation: A Phonological-semantic Approach to Arabic Terminology*. Victoria: Writerscope Publishers.
9. Diez, O. (2003). *al-’Asliḥa al-fardiyya*. (mutarǧam Ṣālihiyy, M.). al-Riyāḍ: al-Maktaba al-‘Ubayikān.
10. Diez, O. (2003). *’Asliḥa al-’iqtiḥām wa al-diqqa*. (mutarǧam Ṣālihiyy, M.). al-Riyāḍ: al-Maktaba al-‘Ubayikān.
11. Diez, O. (2003). *’Asliḥa al-da‘m wa mu‘addāt al-qitāl*. (mutarǧam Ṣālihiyy, M.). al-Riyāḍ: al-

Maktaba al-‘Ubayikān.

12. Diez, O. (2003). *al-Midfa‘iyya wa al-ṣawārīẖ*. (mutarǧam Ṣālihiyy, M.). al-Riyāḍ: al-Maktaba al-‘Ubayikān.

13. Elgood, R. (1995). *Firearms of the Islamic World: In the Tared Rajab Museum, Kuwait*. London: Tauris & Co. Ltd.

14. Elmgrab, R. A. (2011) Methods of Creating and Introducing New Terms in Arabic: Contributions from English-Arabic Translation. *2011 International Conference on Languages, Literature and Linguistics, 26*, 491–500. [on-line]. Dostupno preko: http://www.ipedr.com/vol26/99-ICLLL%202011-L10163.pdf [16.02.2013]

15. Emery, P. (1983). Towards the creation of unified scientific terminology in Arabic. In B. Snell (ed), *Term Banks for Tomorrow's world* (pp. 84–88). London: Aslib.

16. Janson, T. (2012). *The History of Languages: An Introduction*. New York: Oxford Univerity Press.

17. Katičić, R. (1971). *Jezikoslovni ogledi*. Zagreb: Školska knjiga.

18. Kristal, D. (1999). *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*. Beograd: Nolit.

19. Laǧna tawhīd al-muṣtalaḥāt al-‘askariyya li al-ǧuyūš al-‘arabiyya (1970). *al-Mu‘aǧam al-‘askariyy al-muwaḥḥid*. al-Qāhira: Dār al-ma‘ārif.

20. Marzari, R. (2006). *Arabic in Chains: Structural Problems and Artificial Barriers*. Berlin: Hans Schiler.

21. Mayers-Skotton, Jake, J. L., Okasha,M. Arabic and Constraints on Codeswitching. In M. Eid, D. B. Parkinson (ed), *Perspectives on Arabic Linguistics IX* (pp. 9− 44). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

22. Maḥmūd (’al-), I. M. (1975). *Fī al-ḥarb ‘ind al-‘arab*. Dimašq: Manšūrāt wizāra wa al-’iršād al-qawmiyy.

23. Милошевић, В., Рилак, Р., Радовановић, Р. (1998). *Наоружање и опрема полиције и војске*. Београд: Полицијска академија.

24. Mitrović, A. (2003). Gramatička terminologija u našim udžbenicima orijentalnih jezika. In J. Vučo (ed), *Udžbenik u nastavi stranih jezika (sa naučnog skupa održanog 9. i 10. maja 2002. u Nikšiću)* (pp. 109− 134). Nikšić: Univerzitet Crne Gore (Cetinje: Obod).

25. Митровић, А. (2010). Место контрастивне анализе у лингвистичкој арабистици. In Клајн, И., Пипер, П. (ed). *Контрастивна проучавања српског језика: правци и резултати* (pp. 191− 217). Београд: САНУ − Одељење језика и књижевности.

26. Pavel, S., Nolet, D. (2001). *Handbook of Terminology*. Quebec: Translation Bureau.

27. Pearson, J. (1998). *Terms in Context*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing.

28. Raddawi, R., Rifai, S. (2006). Arabicized ICDL: Towards a Concrete Step in Standardization. *K@ta, 8 (1)*, 1–16.

29. Sageder, D. (2010). Terminology Today: A Science, an Art or a Practice? Some aspects on Terminology and Its Development. *Brno Studies in English, 36-1*, 123–134. [on-line]. Dostupno preko: http://www.phil.muni.cz/plonedata/wkaa/BSE/BSE%202010-36-1/BSE%202010-36-1%20%28123-134%29%20Sageder.pdf [25.11.2012]

30. Sieny, M. E. (1987). Pan-Arab and international cooperation in technical terminology. In C. Picken (ed), *Translating and the Computer 9. Proceedings of a conference* (pp. 167–179). London: Aslib.

31. Sieny, M. E. (1985). Scientific terminology in the Arab World: Production, Co-ordination, and Dissemination. *Meta: Journal des traducteurs / Meta: Translations' Journal, 30-2*, 155–160.

32. Stetkevych, J. (1970). *The Modern Arabic Literary Language: Lexical and Stylistic developments*. Chicago/London: The University of Chicago Press.

33. Tanasković, D. (1982). *Arapski jezik u savremenom Tunisu: diglosija i bilingvizam*. Beograd: Filološki fakultet.

34. Tanasković, D. (1983). Problem lingvističke terminologije u jugoslovenskoj arabistici. In *II Simpozijum: Kontrastivna jezička istraživanja* (pp. 149–153). Novi Sad: Filozofski fakultet.

35. Torlakova, L. (2008). The notion *weapon* in arabic idioms. *Journal of Arabic and Islamic Studies, 8*, 125– 141. [on-line]. Dostupno preko: http://www.uib.no/jais/docs/vol8/v8_9_Torlakova_125-141.pdf [15.10.2013]

36. U. S. Department of Justice – Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives. *ATF Guidebook – Importation & Verification of Firearms, Ammunition, and Implements of War – Terminology & Nomenklature*. [on-line]. Dostupno preko: http://www.atf.gov/files/firearms/guides/importation-verification/download/firearms-imporation-verification-guidebook--terminology-nomenclature.pdf [20.9.2013]

37. Frawley, W., Bright, W. (1992). *International Enciclopedia of Linguistics*. New York/Oxford: Oxford University Press.

38. Ḫaṭāb, M. (1966). al-Muṣṭalaḥāt al-'askariyya fī 'al-Qur'ān. *al-Lisān al-'arabiyy, 4*, 154–160.

39. Cabré, M. T. (1999). *Terminology: Theory, methods and applications*. Amsterdam: John Benjamins

40. Chase, K. (2003). *Firearms: a Global History to 1700*. Cambridge: Cambridge University Press.

41. Chejne, A. (1969). The Arabic Language: *Its Role in History*. Oxford: Oxford University Press

42. Clyne, M. (1992). *Pluricentric Languages: Differing Norms in Different Nations*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter

43. Шипка, М. (2000). О српској правописној терминологији. *Јужнословенски филолог, LVI*, 1411–1418.

44. Špirić, N. (prev.) (1971). *Srpskohrvatsko-arapski rečnik za školovanje pripadnika RM arapskih zemalja pri MSTŠ*. Pula: Mornaričkotehnički školski centar.

4. Циљеви истраживања

Циљеви

Примарни циљ рада Јелене Рацић Берић јесте ексцерпција, проучавање, дескрипција и темељна лексичка, морфолошка, семантичка и терминолошка анализа војног термино-система у арапском језику, с посебним освртом на терминологију хладног и ватраеног оружја.

Хипотезе

Главна хипотеза коју је кандидаткиња поставила у раду јесте да је арапска војна терминологија до 19. века настајала и развијала се углавном на арапском језику, а мали број позајмљеница је грчког, латинског и персијског порекла. На основу ове хипотезе кандидат изводи и друге значајне за рад, а то су:

- да је терминолошко значење аутохтоних арапских термина везано за темељну идеју садржану у троконсонантском/четвороконсонантском корену, која дубински остаје заједничка свим његовим дериватима;
- да у арапском језику, после интензивних контаката са Западом у 19. веку и суочавања с његовим великим техничко-технолошким напретком, настаје проблем стварања различитих терминолошких система, међу којима и војног;
- да се од 19. века, у арапском језику појављује велики број позајмљеница и интернационализама, што је данас посебно изражено на пољу војногмашинског, војноелектронског и војнохемјског инжењерства, ваздухопловства и логистике одбране.

5. Очекивани резултати

Кандидат очекије да ће на основу ексцерпираног корпуса и његове вишестране анализе и комплексног истраживачког поступка потврдити и постављене хипотезе.

6. **План рада**

Увод; Термин и терминологија - дефиниција и начела; Међународне институције које се баве трминологијом; Арапске језичке академије и Координациони биро за арабизацију; Начини творбе термина у арапском језику; Историјат војне терминологије у арапском језику; Војни терминолошки систем с посебним освртом на терминологију хладног и ватреног оружја; Анализа ексцерпираних војних термина у арапском језику; Речник; Закључак; Литература.

7. **Методе истраживања**

Сам карактер рада утицаће на примену сложеног истраживачког поступка. **Методологија** при изради тезе биће у потпуности усклађена са постављеним задацима, који обухватају ексцерпцију, дескрипцију и различите облике анализе корпуса – на пример компоненцијална анализа при класификовању лексема. Такође ће бити примењени и други аналитичко-интерпретативни поступци који ће се, свакако, наметнути током прикупљања и обраде грађе.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА: Јелене Рацић Берић

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је наслов *Војна терминологија у арапском језику* подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је

предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области лингвистичке арабистике.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Анђелка Митровић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње Јелене Рацић Берић и предложене теме докторске дисертације *Војна терминологија у арапском језику*, а да се за ментора именује др Анђелка Митровић, ред. проф. Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ
ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

2.

3.

4.

5.